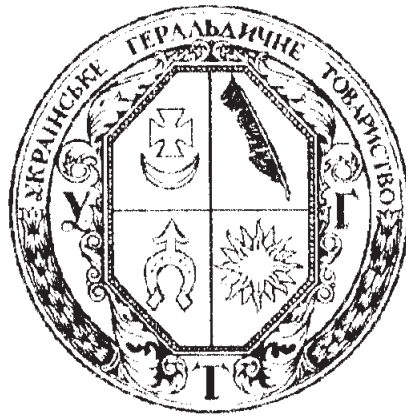


Генеалогічні записки
Українського
геральдичного
товариства



Біла Церква 2000

ЗМІСТ

Вступне слово голови Українського геральдичного товариства Андрія Гречила

I. СТУДІЇ

Роман Бучко. Українська галицька шляхетська організація	9
Олена Величко. Козацькі полковники: біографічні і родовідні дрібнички	14
Микола Корнієнко. Чигиринські старшинські роди	17
Ігор Кривошея. До питання про графський титул Потоцьких з Тульчина	21
Ірина Кривошея. Генеалогічні розписи козацько-старшинських родин Яготинської сотні Переяславського полку (XVII-XVIII ст.)	23
Сергій Лисенко, Олексій Стародуб. Едвард Руліковський — дослідник історії Правобережної України	32
Оксана Лобко. Зв'язки між родинами Потоцьких (гербу срібна Пилява), Строганових, Щербатових	34
Віталій Михайловський. Родинні зв'язки великих коронних та польних гетьманів Речі Посполитої у Подільському воеводстві в XVI — XVII ст.	38
Ігор Мицько. До історії родів Негребецьких та Гарабачів	40
Василь Орел. До історії козацько-шляхетських родин за гетьмана Брюховецького	42
Іван Сварник. Українська шляхта в дослідженнях Миколи Голубця	47
Зіновія Служинська. Від Ярослава Мудрого до Ярослава Осмомисла	50
Олександр Целуйко. Рід Даниловичів в системі коронних та земських урядів Речі Посполитої	55

II. РОДОВОДИ

Сергій Борисевич. Генеалогія Островських герба Наленч кінця XVII — початку XX ст.	61
Всеволод Герасименко. Родовід князів Курцевичів	63
Роман Дзюбан. Рід славетного співака Олександра Мишуги	71
Олександр Козлов. Родовід Огієвських	75
Володимир Кривошея. Забіли: матеріали до родоводу	80
Сергій Лисенко. Литовська (чорноруська) гілка роду Незабитовських (друга половина XVI — перша половина XX ст.)	86
Володимир Любченко. Нові дані про родовід Устима Карманюка (Кармалюка): з студій над генеалогією українського селянства на Поділлі	103
Олег Махотін. Родовід шляхетського роду Ігнатювських-Дідикувичів (середина XVII — початок XX ст.)	108
Ігор Тесленко. До історії роду Клочків гербу Огончик	110
Євген Чернецький. Церковний рід Артисевичів з білоцерківської парафії св. Трійці	114

III. ДЖЕРЕЛА

Ігор Кривошея. Дворянські роди Уманського повіту, внесені до родовідної дворянської книги Київської губернії наприкінці XVIII — першій половині XIX ст.	121
Сергій Лисенко. Дрібна шляхта Ушицького повіту за документами Подільського дворянського депутатського зібрання	127
Григорій Лопух. Козацькі родини Носівської сотні Київського полку	134
Зіновія Служинська. Переказ про рід Величковських (відпис письма Йосифа (Осипа) Величковського з чертижжа)	138

IV. ПОВІДОМЛЕННЯ

Микола Долгов. Репресії мешканців Самарівки Дніпропетровської області	141
Петро Калинюк, Зіновія Служинська. Генеалогічне дерево гетьмана Павла Скоропадського	142
Олена Кочар'ян, Зіновія Служинська. Рід Яремчуків — династія педагогів-учителів	146
Олена Кочар'ян-Подчаїнська. Коріння роду Подчаїнських	148
Володимир Малинович. Методологія знищення "контрреволюційного кубла"	151
Адріана Огорчак. Генеалогічні дослідження в Львівській "Просвіті"	153
Володимир Паливода. З історії походження прізвища та роду Паливодів	155
Іриней Ратич. Реалії радянського "визволення" Галичини	159
Олеся Сколоздра. Козацькому роду нема переводу	164
Роман Сколоздра, Олеся Сколоздра. До історії походження зображення герба на церкві Воскресіння Христового в селі Радівці	165
Яр Славутич. Рід і герб Жученків-Славутичів	166
Софія Стеценко. Трагедія трьох поколінь	168
Микола Шамено. Відбиття соціальних катаклізмів першої половини XX століття на долі членів родин лемківського родинного куца	170

V. МЕТОДОЛОГІЯ, КРИТИКА, БІБЛІОГРАФІЯ

Сергій Лисенко, Євген Чернецький. Нащадки Рюрика. Бібліографія генеалогії князівських родів	177
Ігор Сковчиляс. Український нобілітет серед парафіяльного духовництва Львівської єпархії XVIII ст.: окреслення проблеми та спроба герменевтики джерел	181
Олексій Стародуб. Білоцерківська генеалогія: перші студії	183
Показчик родів	187

Віталій Михайловський
(Київ)

РОДИННІ ЗВ'ЯЗКИ ВЕЛИКИХ КОРОННИХ ТА ПОЛЬНИХ ГЕТЬМАНІВ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ У ПОДІЛЬСЬКОМУ ВОЄВОДСТВІ В XVI-XVII СТ.

Військова активність на кордонах Корони вимагала перебування польних та коронних гетьманів у прикордонному Подільському воєводстві. За свою службу вони отримували тут значні земельні наділи з королівських володінь (прикладом можуть бути володіння Язловецьких, Сенявських, Потоцьких та ін.), що ставало першим кроком до посідання уряду воєводи, каштеляна, старости і відкривало шлях до сенату, адже гетьманські посади не були сенаторськими і не давали права на місце у сенаті. Отримання земель та урядів сприяло більш тісному контакту з місцевою подільською шляхтою.

Спробуємо розглянути такі родинні зв'язки:

а) з якої родини місцевої шляхти походила мати, дружина гетьмана, ким був її батько, який тримав уряд у Подільському воєводстві;

б) з ким одружилися сини та доньки гетьмана, рідні сестри, брати;

в) родинні зв'язки з іншими гетьманами.

Безперечно, розглянути всі гетьманські родинні зв'язки у Подільському воєводстві у цій розвідці неможливо. Основною метою є огляд родинних зв'язків місцевої подільської шляхти з одними з найбільших можновладців Корони в XVI-XVII ст. Тому обмежимося родинними зв'язками Миколая Сенявського, Юрія Язловецького, Мартина Калиновського, Миколая та Станіслава Ревери Потоцьких.

Микола Сенявський (1489-1569), герба Леліва, обозний польний коронний 1534, підкоморій галицький 1532, староста галицький і коломиїський 1534, каштелян белзький 1537, гетьман польний коронний 1539, воєвода белзький 1542, руський 1553, гетьман великий коронний 1561.¹

Він був сином галицького хорунжого Рафала Сенявського та Анни Цебровської.²

Після 1511 р. Микола одружився з Катериною (пом. бл. 1544), донькою гетьмана польного коронного Яна Колі, яка в свою чергу була вдовою по Теодорику Язловецькому. Ян Коля з Далейова, герба Юноша, був старостою кам'янецьким 1541, підкоморієм галицьким 1513, каштеляном галицьким 1519-43, гетьманом польним коронним 1528-38.³

Від першого шлюбу у Миколи народилися чотири сини: Геронім, Миколай, Ян і Рафал, та дві доньки: Анна і Катерина.⁴

Анна була дружиною Андрія Творовського з

Бучача, сина подільського воєводи Яна.⁵

Ян Творовський з Бучача і Творова, герба Пилява був підчашим галицьким 1514, підстолиєм галицьким 1514-19, каштеляном кам'янецьким 1519-43, воєводою подільським 1543-47.⁶

Юрій Язловецький (1510-1575), герба Абданк з відміною,⁷ каштелян кам'янецький 1563-67, воєвода подільський 1568-69, воєвода руський 1569-75, староста любачівський 1566-75, гетьман польний 1569-75, гетьман великий коронний 1574-75.⁸

Батьками Юрія були Миколай Язловецький та Єва Подфіліпська.⁹

Єва Подфіліпська походила з подільської родини Подфіліпських герба Теля (Ciolek),¹⁰ була донькою Якуба Подфіліпського (пом. бл. 1518), котрий був стольником кам'янецьким 1502-06, каштеляном кам'янецьким 1506-17.¹¹

На думку Ірени Каневської, родина Подфіліпських прийшла на Поділля в XV ст.¹² Брат Якуба Вікторин (пом. 1541/42) був підсудком кам'янецьким 1502-28, суддею кам'янецьким 1528-41.¹³

Юрій Язловецький 1545 р. одружився з Єлизаветою Тарлівною.¹⁴

Від цього шлюбу у них було чотири сини та чотири доньки. Сини: Михайло, Миколай, Петро-Андрій, Геронім, доньки: Єлизавета, Катерина, Анна, Ядвіга. Єлизавета була другою дружиною Якуба Претвича (1546-1613), старости теребовлянського 1562-1613, каштеляна галицького 1592, каштеляна кам'янецького 1593-1607, воєводи подільського 1607-13.¹⁵ Велика частина володінь його знаходилася в Подільському воєводстві, про що свідчать судові справи його батька у Кам'янецькому земському суді на середину XVI ст.¹⁶

Мартин Калиновський (пом. 1652), герба Калинова, підкоморій кам'янецький 1628-35, воєвода чернігівський 1635-52, староста брацлавський 1638-43, літинський 1638-46, гетьман польний коронний 1646-52.¹⁷

Був сином Валентія-Олександра та Єлизавети Струсівни, його сестра Софія була дружиною Станіслава Ревери Потоцького, великого гетьмана коронного. Тітка Барбара (пом. 1626) в 1603 р. одружилася з Яном Лянцкоронським (пом. 1615) підкоморієм подільським.¹⁸

Миколай Потоцький (бл. 1593-1651), герба Пилява, староста подільський 1631-42/43, гетьман великий коронний 1646-51, староста барський 1646.¹⁹

Миколай Потоцький був одружений двічі. Перша дружина Софія Фірієівна, друга — Єлизавета, донька подільського воєводи 1631-36 та гетьмана польного коронного 1633-36 Мартина Казановського, герба Гримайло.²⁰

Донька Миколая від другого шлюбу — Яна — була дружиною воєводи подільського Миколая Даниловича, герба Сас.²¹

Станіслав Ревера Потоцький (бл. 1583-1667), підкоморій кам'янецький 1621-27, каштелян кам'янецький 1627-31, воєвода подільський 1636-53, гетьман польний коронний 1652-54, гетьман великий коронний 1654-67, староста барський 1665-67.²²

Був другим сином каштеляна кам'янецького Андрія та його першої дружини Софії Пясецької.²³

Перша дружина Станіслава — Софія (пом. 1645), донька Валентія-Олександра Калиновського, старости подільського 1614-1620.²⁴

Тут розглянуто лише невелику частину родинних зв'язків великих коронних та польних гетьманів пов'язаних з Подільським воєводством. Поза розглядом залишилися розгалужені родинні зв'язки Станіслава Лянцкоронського, численних представників родини Потоцьких, Миколая Мілешького, матір'ю котрого була Анна, донька Яна Колі, та сестра Катерини, дружини Миколая Сенявського.²⁵ Не розглянуто особу Станіслава Срочинського, войського кам'янецького та його родини, батька Анни Срочинської — дружини гетьмана Станіслава Конєцпольського²⁶ та ін. Не розглядалися шлюби пращурів та онуків.

Навіть при такому неглибокому висвітленні родинних зв'язків гетьманів на теренах Подільського воєводства видно, як тісно перепліталися між собою долі місцевої та прийшлої шляхти.

¹ Dworzacek W. *Genealogia*. — Warszawa, 1959. — Tab. 129; Uruski S., Kosinski A., Włodarski A. *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*. — Warszawa, 1910. — T. VII. — S. 106; Plewczynski M. *Mikolaj Sieniawski*. // *Hetmany Rzeczypospolitej Obojga Narodów*. — Warszawa: Bellona, 1995. — S. 70.

² Plewczynski M. *Sieniawski Mikolaj*. // PSB. — Warszawa—Kraków, 1996. — T. XXXVIII/I. — Z. 152. — S. 123.

³ *Urządnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy* / Op. E. Janas, W. Kiaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. — Kórnik, 1998. — S. 197.

⁴ *Urządnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy* / Op. E. Janas, W. Kiaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. — Kórnik, 1998. — S. 129.

⁵ Dworzacek W. *Genealogia*. — Warszawa, 1959. — Tab. 129; Plewczynski M. *Sieniawski Mikolaj*. // PSB. — S. 129.

⁶ *Urządnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy* / Op. E. Janas, W. Kiaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. — Kórnik, 1998. — S. 237.

⁷ Язловецькі користувалися гербом Адбанк з відміною. Відміна гербу: на шоломі в короні половина золотого лева, який тримає в лапах білий Адбанк. — Див.: Uruski S., Kosinski A., Włodarski A. *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*. — Warszawa, 1909. — T. VI. — S. 43.

⁸ Plewczynski M. *Jerzy Jazlowiecki*. // *Hetmany Rzeczypospolitej Obojga Narodów*. — S. 88; Dworzacek W. *Genealogia*. — Warszawa, 1959. — Tab. 110.

⁹ Plewczynski M. *Jerzy Jazlowiecki*. // *Hetmany Rzeczypospolitej Obojga Narodów*. — S. 88; Dworzacek W. *Genealogia*. — Warszawa, 1959. — Tab. 110; Roman Zielewski. *Jazlowiecki Jerzy*. // PSB. — Wrocław—Warszawa—Kraków, 1964. — T. XVI. — Z. 48. — S. 123.

¹⁰ Dunin-Borkowski J. S. *Spis Nazwisk szlachty polskiej*. — Lwów, 1887. — S. 323.

¹¹ *Urządnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy* / Op. E. Janas, W. Kiaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. — Kórnik, 1998. — S. 225.

¹² Kaniewska Irena. *Podfilipski Jakub*. // PSB. — Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk—Łódź, 1982. — T. XVII/I. — Z. 112. — S. 82.

¹³ *Urządnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy* / Op. E. Janas, W. Kiaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. — Kórnik, 1998. — S. 225.

¹⁴ Dworzacek W. *Genealogia*. — Warszawa, 1959. — Tab. 110.

¹⁵ Andrzej Tomczak. *Pretwicz Jakub*. // PSB. — Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk—Łódź, 1985. — T. XXVIII/III. — Z. 118. — S. 435; *Urządnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy* / Op. E. Janas, W. Kiaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. — Kórnik, 1998. — S. 227.

¹⁶ ЦШАКУ. — Ф. 37. — Оп. 1. — Спр. 5. 7. — Актові книги за 1555-1560, 1559-1586 pp.

¹⁷ *Urządnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy* / Op. E. Janas, W. Kiaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. — Kórnik, 1998. — S. 207-208.

¹⁸ Uruski S., Kosinski A., Włodarski A. *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*. — Warszawa, 1909. — T. VI. — S. 149; Cynarski S. *Dzieje rodu Lanckoronskich z Przewia*. — Warszawa—Kraków: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1996. — S. 135.

¹⁹ *Urządnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy* / Op. E. Janas, W. Kiaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. — Kórnik, 1998. — S. 226.

²⁰ Zychlinski T. *Złota księga szlachty polskiej*. — Poznań, 1892. — R. XIV. — S. 27; *Urządnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy* / Op. E. Janas, W. Kiaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. — Kórnik, 1998. — S. 209.

²¹ Majewski W. *Potocki Mikolaj*. // PSB. — Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk—Łódź, 1984. — T. XXVIII/I. — Z. 116. — S. 109.

²² *Urządnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy* / Op. E. Janas, W. Kiaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. — Kórnik, 1998. — S. 226-227.

²³ Przybos A. *Potocki Stanislaw zwany Rewera*. // PSB. — Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk—Łódź, 1984. — T. XXVIII/I. — Z. 116. — S. 140.

²⁴ *Urządnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy* / Op. E. Janas, W. Kiaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. — Kórnik, 1998. — S. 208.

²⁵ Plewczynski M. *Mikolaj Mielecki*. // *Hetmany Rzeczypospolitej Obojga Narodów*. — S. 102.

²⁶ Nagielski M. *Stanislaw Koniecpolski*. // *Hetmany Rzeczypospolitej Obojga Narodów*. — S. 142.